

Det kongelige Landbruks- og matdepartement
v/avdelingsdirektør Cathrine Steinland

postmottak@lmd.dep.no

Deres referanse
13/1603

Vår referanse
LH

Høring – Forslag til endring av matloven

Vi viser til brev fra Landbruks- og matdepartementet datert 27. juni 2014 der vi inviteres til å komme med svar til foreslåtte endringer av Lov av 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven).

Bakgrunnen for de foreslåtte endringene er regjeringens ønske om å legge til rette for en enklere, mer enhetlig og effektiv forvaltning. I dag er Mattilsynet organisert i tre forvaltningsnivåer. Siden dette er en organisasjonsmodell som går frem av nevnte lov er det nødvendig å endre loven for å foreta ønskede endringer av Mattilsynets organisasjonsmodell. Departementet har derfor sendt ut på høring et forslag om å endre loven på dette punktet. Videre går det frem av høringsbrevet at det foreslås enkelte andre endringer i de administrative bestemmelsene om Mattilsynets virkemidler.

Generelle kommentarer til høringsnotatet

Ved opprettelsen av Mattilsynet i 2004 ble den statlige forvaltningen av planter, dyr og mat i stor grad endret ved at fire statlige tilsyn og om lag 90 kommunale og interkommunale næringsmiddeltilsyn ble fusjonert til en etat. Dette var en viktig og riktig endring av forvaltningen innen de nevnte områder. Etter ti års fartstid arbeider Mattilsynet nå med en ny strategi frem mot 2020, og regjeringen har tatt initiativ til en gjennomgang av organisasjonsstrukturen.

Mattilsynet har så langt kommet med forslag om at etaten organiseres etter en to-nivåmodell med fem regioner. Dette innebærer en reduksjon i antall regioner fra åtte til fem samt en reduksjon i antall forvaltningsnivåer fra tre til to. Videre legges det opp til at behandlingen av klagesaker overføres fra regionene til hovedkontoret.

Målet med de foreslåtte endringene er å oppnå effektiviseringer og forbedringer som skal gjøre det mulig å øke tilsynsproduksjonen og graden av enhetlighet.

Kjøtt- og fjørfebransjens landsforbund (KLF) støtter regjeringens initiativ og mener det er viktig å foreta de foreslåtte endringene av Mattilsynets organisasjonsstruktur.

KLFs medlemsbedrifter har som næringsdrivende ansvar for å ivareta kravene til trygg mat, mens Mattilsynets overordnede oppgave er å sikre etterlevelse av regelverket. Dette er en av de grunnleggende forutsetningene i

dagens regelverk. Det er likevel et faktum at dette ikke alle steder oppleves slik sett fra bedriftenes side ved at Mattilsynet går ut over sine fullmakter eller reagerer unødvendig kraftig på enkelte avvik. Det at våre medlemmer opplever slikt fremmer ikke deres tiltro til Mattilsynet. Når de videre opplever at eventuelle klagesaker ikke blir enhetlig behandlet er vi av den oppfatning at dagens organisering av Mattilsynet ikke ivaretar målet om et mest mulig enhetlig og effektivt tilsyn.

Siden Mattilsynet ble opprettet for ti år siden har endringer i regelverk og endrede handelsvaner medført økt transport av planter, mat, råvarer og dyr over landegrensene. En slik økt transport kan lett føre med seg ulike plante- og dyresykdommer som vi ikke ønsker her i landet. Det er derfor viktig å ta hensyn til beredskap når man planlegger ny organisering av Mattilsynet. I enda større grad nå enn det var for ti år siden. Vi mener bl.a. på denne bakgrunn at det bør vurderes om det ikke vil være mer hensiktsmessig med fire regioner i stedet for de foreslåtte fem.

Med de foreslåtte endringene ønsker regjeringen å legge til rette for en enklere, mer enhetlig og effektiv forvaltning samt en bedre styring med Mattilsynet. KLF støtter regjeringen i dette arbeidet, og mener en gjennomgang av Mattilsynets organisering er nødvendig for å styrke Mattilsynets arbeid.

Synspunkter på de konkrete endringsforslagene

Fjerning av matlovens binding av antall nivåer i Mattilsynet

En samlet norsk matindustri var i utgangspunktet skeptisk til den tredelte forvaltningsmodellen, både med hensyn til ressursbruk, men også med hensyn til muligheten for enhetlig saksbehandling. Vi er derfor positive til at man velger å redusere forvaltningsstrukturen fra tre til to ledd, og mener dette grepet vil kunne gi større grad av samlet, riktig kompetanse og effektivisering. En mer direkte kontakt mellom utøvende tilsyn og hovedkontoret er en forutsetning for et effektivt tilsyn.

I tillegg er det viktig for KLF at klagesaksbehandlingen samles på ett sted, i stedet for å foregå på åtte ulike regionkontor slik som i dag. Det er en utbredt oppfatning at både utøvelsen av tilsynet og behandlingen av klagesaker utføres på en ikke enhetlig måte. En samlet klagesaksbehandling vil forhåpentligvis føre til en større grad av enhetlighet og likebehandling i etaten.

KLF mener det er viktigere å ha et «sterkt» heller enn et «slankt» hovedkontor. Avdelingene på hovedkontoret har, slik vi opplever det, per i dag begrenset kontakt og hovedkontoret oppleves som svært fragmentert. De ulike fagområdene er splittet mellom to avdelinger, og fagmiljøene er følgelig oppdelt. De er videre i stor grad fysisk adskilt fra hverandre.

Det er viktig at den som fører tilsyn får innblikk i regelverkets bakgrunn og idé, noe som kan være avgjørende for forståelse og regelverkstolkning. Videre er det viktig at de som utvikler regelverket får tilgang til tilsynspersonellens praktiske erfaring. Når nytt regelverk utarbeides i Brüssel eller Norge, er det en ekstra utfordring at veiledning til regelverket sjelden er på plass når det innføres her i landet. Spørsmål angående tolkning og forståelse av nytt regelverk er det vanskelig å få svar på, siden tolkning faller inn under tilsynsavdelingens ansvarsområde, mens det er regelverksavdelingen som har deltatt i diskusjonene og

arbeidet i forbindelse med utarbeidelsen av nytt regelverk. Dette faktum gjør det ekstra krevende for bedriftene å oppfylle kravene til nytt regelverk.

For å kunne få en felles, enhetlig kultur i Mattilsynet mener vi det er viktig å ha et sterkt, faglig tungt hovedkontor som kan gi tydelige og klare føringer for det utøvende apparatet. Uten en felles kultur og forståelse sier det seg selv at tilsynet ikke vil bli enhetlig. For å sikre dette i så stor grad som mulig er vi av den oppfatning at et samlokalisert hovedkontor vil være foretrukket. Et samlokalisert hovedkontor vil etter vår mening også være bedre rustet til å håndtere beredskapssituasjoner.

På bakgrunn av ovennevnte mener vi det er viktig at hovedkontorets fagavdelinger samlokaliseres, fortrinnsvis i Oslo.

Behov for nye virkemidler

Overtredelsesgebyr

Overtredelsesgebyr er en administrativ sanksjon som kan ilegges av tilsynsmyndigheten ved uaktsomme eller forsettlige overtredelser av loven, og er uavhengig om forholdet har opphørt eller ikke.

I dag har Mattilsynet kun adgang til å ilegge tvangsmulkt i medhold av matloven. Dette er en sanksjon som ikke er egnet på forhold som har opphørt eller som retter seg mot den løpende driften av virksomheten. Ved slike brudd mener departementene det er mer naturlig at Mattilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr.

Departementene ønsker i utgangspunktet en løsning slik som i dyrevelferdsloven. I denne loven finnes det en klar hjemmel for bruk av overtredelsesgebyr ved overtredelse av bestemmelser i loven, og et slikt vedtak kan rettes mot virksomheter, de som utfører arbeid på vegne av virksomheter eller private.

Departementene er av den oppfatning at innføring av muligheten til å ilegge overtredelsesgebyr etter matloven vil kunne spare Mattilsynet tid og kostnader gjennom mer effektiv regelverksoppfølging. Det forutsettes fra lovgivers side at et slikt gebyr primært skal brukes i tilfeller der overtredelsene er enkle å vurdere.

KLF er enig med departementene i at det er ønskelig med en så stor grad av regelverksetterlevelse som mulig, men vi tror ikke innføring av overtredelsesgebyr er det rette grepet å ta for å oppnå dette. Et moderne slakteri eller kjøttproduksjonsbedrift er komplekse virksomheter med en omfattende logistikk og avanserte styringsystemer. Det kreves god kunnskap og forståelse fra tilsynspersonellet ved tilsyn i slike bedrifter. I den grad det rettes vedtak mot våre medlemsbedrifter er dette vedtak som skyldes sammenhenger som ikke er enkle å vurdere. Vi kan ikke se at overtredelsesgebyr er egnet som reaksjonsform ved tilsyn etter matloven ved slike virksomheter, og mener innføring av dette er unødvendig.

Vi er videre opptatt av at våre medlemmers rettsikkerhet skal ivaretas. Vi ser for oss at innføring av overtredelsesgebyr som et nytt og sterkt virkemiddel nå vil kunne øke motsetningene mellom tilsynet og virksomhetene. Det er allerede slik at medlemmer av oss vegrer seg for å klage på klart urettmessige vedtak for å bevare et godt samarbeidsklima med Mattilsynet. Dette er fra vårt ståsted et klart brudd på rettsikkerheten til tilsynsobjektene, og vi frykter at slike hendelser vil øke ved innføring av et nytt virkemiddel som foreslått.

KLF ber på vegne av sine medlemsbedrifter om at en eventuell innføring av overtredelsesgebyr utsettes inntil man har fått på plass en enhetlig og god klageenhet. Når dette er på plass kan det vurderes på nytt om man skal åpne for et slikt gebyr eller ikke. Kommer man til, etter en ny vurdering, at man skal åpne for et slikt gebyr er det tvingende nødvendig at det fastsettes en forskrift som tar for seg bruken av et slikt gebyr med tydelige og klare kriterier vedrørende regelverksbrudd og størrelse på eventuelle gebyr.

Det finnes en slik forskrift knyttet til bruken av overtredelsesgebyr etter dyrevelferdsloven. Denne ble innført nettopp for at tilsynspersonellet skulle ha tydelige retningslinjer å gå etter når det kunne være aktuelt å fatte vedtak om et slikt gebyr. Vi mener det er av avgjørende betydning at det foreligger en forskrift om bruken av gebyret slik at vedtak om og fastsettelse av et slikt gebyr ikke kun skal være opp til den enkelte saksbehandlers vurdering.

Gebyr rettet mot private

KLF har ingen synspunkter på innføring av gebyr rettet mot private.

Virksomhetskarantene

KLF har ingen synspunkter på innføring av virksomhetskarantene som et virkemiddel også overfor den ansvarlige i virksomheten, og ikke kun virksomheten i sin helhet slik det er nå.

KLF vil til slutt takke for invitasjonen til å komme med høringsinnspill. Vi synes det er positivt at Regjeringen søker å endre Mattilsynet til en bedre og mer effektiv etat som forhåpentligvis kan spille mer på lag med næringen i fremtiden enn opplevelsen har vært til nå. Vi stiller oss gjerne til disposisjon dersom det er ønskelig fra deres side å bli orientert om de private kjøttbedriftenes hverdag. Videre ber vi om at dere tar kontakt dersom det er noe dere ønsker ytterligere presisert.

Med vennlig hilsen

Lars Haneborg
Sjefsveterinær
Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund